

”Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa” - Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bjuder in till samarbete

Jonas Frykman

Projektledare för Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa, Sveriges Kommuner och Landsting, 118 82 Stockholm. E-post: jonas.frykman@skl.se.

Efter önskemål från ett antal medlemmar har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bjudit in kommuner, landsting och regioner till en Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa. Resultatet av arbetet presenteras i en rapport och slutkonferens preliminärt i mars 2013. Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa är en mötesplats för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med syfte att identifiera insatsområden, åtgärder samt aktörer som kan påverka att skillnader i hälsa minskar. Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa ska bidra till att höja kvaliteten i det lokala och regionala arbetet och uppmärksamma den nationella nivån på deras och EU:s roll i arbetet. Att minska skillnader i hälsa skapar i sig goda förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle och att mänskliga rättigheter tillgodoses.

On the initiative of a number of its members the Swedish Association of Local Authorities and Regions (SALAR) have invited municipalities and regional councils in Sweden to take part in “Joint Action for Social Sustainability – reduce inequalities in Health”. The result of the Joint Action will be presented in a report and a final conference preliminary March 2013. “Joint Action for Social Sustainability – reduce inequalities in Health” will be a venue for exchange of knowledge and experience. The aim is to identify strategic areas, actions to be taken and the main actors to be involved in order to reduce the inequalities in health. The “Joint Action for Social Sustainability – reduce inequalities in Health” will contribute to raise the quality of local and regional action and to observe the National and European level on their role. To reduce the inequalities in health creates the conditions for a social sustainable society and the fulfillment of the Human Rights.

Kommuner, landsting och regioner är viktiga aktörer för att komma till rätta med de skillnader i hälsa som finns i samhället. I den rapport som Statens folkhälsoinstitut (FHI) lämnade till regeringen 2010 gällande de lärdomar som kan dras för svensk del när det gäller Marmot-kommissionen spelar den lokala och regionala nivån en viktig roll. Det är dock i nuvarande stund oklart hur regeringen kommer att gå vidare med förslagen i rapporten. I några kommuner och landsting/regioner har däremot Marmot-kommissionens slutsatser bidragit till att beslut fattats om lokala och regionala kommissioner eller handlingsplaner. (Ex Malmö Stad, Västra Götalandsregionen). Andra kommuner, landsting och regioner är på gång med liknande uppdrag.

Efter önskemål från ett antal medlemmar har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) därför bjudit in kommuner, landsting och regioner till en *Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa*. Uppdraget ingår som en del i SKL:s prioriterade fråga 2011 *Jämläk hälsa och välfärd* och pågår 2011 – 2012. Resultatet av arbetet presenteras i en rapport och slutkonferens preliminärt i mars 2013. *Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa* är en mötesplats för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Syftet med mötesplatsen är att identifiera insatsområden, åtgärder samt aktörer som kan påverka att skillnader i hälsa minskar. *Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa* ska bidra till att höja kvaliteten i det lokala och regionala arbetet och uppmärksamma den nationella nivån på deras och EU:s roll i arbetet. Att minska

skillnader i hälsa skapar i sig goda förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle och att mänskliga rättigheter tillgodoses.

Bakgrund till samarbetet

Flera kommuner och landsting/regioner har under 2010 i vissa fall beslutat och i andra fall startat upp en diskussion om att genomföra lokala och regionala satsningar för att stärka den sociala hållbarheten och minska skillnaderna i hälsa. Dessa beslut har tagits utifrån rekommendationerna från Marmot-kommissionen. Frågor kring social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa är och har en tid varit på dagordningen hos de kommuner och landsting/regioner som ingår i SKL:s egna folkhälsonätverk och i WHO:s nationella nätverk "Healthy cities". Enligt en enkätundersökning från FHI 2009 uppgav drygt 80 procent av de tillfrågade kommunerna att de arbetade med den nationella folkhälsopolitikens övergripande mål (eller hade fattat beslut om att göra det) som handlar om *att skapa sambälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Ett mål som i sig handlar om att minska skillnader i hälsa.

Social hållbarhet är ett begrepp som har tagit allt större plats inom ramen för lokala och regionala utvecklingsprogram kring tillväxt och hållbar utveckling. Det är också ett begrepp som rymmer fler frågeställningar och tematiska områden än bara folkhälsa. Ett stort antal kommuner och landsting/regioner bedriver ett aktivt arbete inom närliggande tematiska områden som urban utveckling, jämställdhet

och mångfald, mänskliga rättigheter, demokratiutveckling samt brottsförbyggande verksamhet. Ovan nämnda områden belyser ofta skillnader i livsvillkor och förutsättningar och har stor påverkan på hälsan.

Hållbar utveckling, social hållbarhet och de mänskliga rättigheterna

Hållbar utveckling är ett begrepp som fick spridning i samband med FN-rapporten *Vår gemensamma framtid* (1987), kallad Brundtlandrapporten. Den definierar hållbar utveckling som en utveckling som "... tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov".

Hållbar utveckling består av tre delar: Ekologisk hållbarhet, som handlar om att långsiktigt bevara vattens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och att minska påverkan på naturen och människans hälsa till vad de "klarar av".

Social hållbarhet, som handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

Ekonomisk hållbarhet, som handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

Dessa delar är samtliga ömsesidigt beroende av varandra. För att uppnå social hållbarhet krävs en god miljö och ekonomiska förutsättningar. Samhälls-ekonomi, klimatet och miljön påver-

kas i sin tur av att människor mår bra, är delaktiga och har kunskap och resurser att göra hållbara livsval. De globala, nationella, regionala och lokala skillnader som finns när det gäller hälsans sociala bestämningsfaktorer och som uttrycks av Marmot-kommissionen är därför ett hot mot den hållbara utvecklingen.

De mänskliga behoven som uttrycks i den sociala hållbarheten kan likställas med säkerhetsställandet av de mänskliga behov som anges i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheterna från 1948. Dessa behov och rättigheter tillgodoses i Sverige bland annat genom de välfärdstjänster där kommuner och landsting och regioner många gånger är huvudmän. Mot bakgrund av detta är det därför viktigt att förtydliga den roll kommuner, landsting och regioner spelar för att komma till rätta med skillnaderna i hälsa, på vilket sätt den sociala hållbarhet kan stärkas och hur de mänskliga rättigheterna tillgodoses.